

CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİ: MERKEZ-YEREL İLİŞKİLERİNDE KURUMSAL DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM

PRESIDENTAL GOVERNMENT SYSTEM: INSTITUTIONAL SHIFT AND TRANSFORMATION IN CENTRAL-LOCAL GOVERNMENT RELATIONSHIPS

Şerif ÖNER¹

Öz

Türk kamu yönetimi tarihsel süreçte kurumsal değişim ve dönüşümler geçirmiştir. Ülkemizde kentleşme faktörü toplumsal yaşamı önemli ölçüde etkilemiştir. Küresel ölçekteki yönetsel, ekonomik ve teknolojik gelişmelerde Türk kamu yönetiminin değişiminde belirleyici olmuştur. Türkiye’de Cumhuriyetin ilanından sonra yaşanan en dikkat çekici değişim Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine (CHS) geçilmesidir. Kamuoyunda mevcut sistem Türk tipi başkanlık sistemi, başkanlık sistemi adları ile anılmaktadır. İsmi ne olursa olsun getirilen sistem tartışmasız biçimde Türk kamu yönetimi teşkilatının tüm kurumlarını etkilemiştir. Cumhurbaşkanının etkin olduğu yeni sistem kamu kurumlarının hafıza ve deneyimlerini yenilemelerini gerektirmiştir. Yeni sistem mevcut merkez-yerel ilişkilerini de önemli ölçüde etkilemiştir. Merkez idare ile yerel yönetimler arasındaki ilişkilerinde yetki İçişleri ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığına verilmiştir. Bu Bakanlıkların teşkilatında yeni kurumlar oluşturulmuş, taşra kuruluşlarında yetki ve görev dağılımı yenilenmiştir. Örneğin YİKOB adlı kurumun yerel hizmetlerde sorumluluğu artırılmıştır. Valilik tarafından yürütülen bazı hizmetler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı il teşkilatına devredilmiştir. Çalışmamızda yeni sistem çerçevesinde merkezi idare ile yerel yönetim ilişkilerinde ortaya çıkan yeni kurumlar incelenecektir. Değişime yönelik mevcut durum analizi yapılarak ilgililerin paylaşımına sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hükümet sistemi, Merkezi idare, Yerel yönetimler, Kararname, Değişim

Abstract

Turkish public administration has undergone various institutional changes and transformations in the historical process. In Turkey, urbanization factor has affected social life to a great extent. Urbanization has been the determining factor in the change of Turkish public administration in the administrative, economic and technological developments. The most considerable change occurred after the founding of the Republic is switching to the Presidential System. In the public opinion, the current system is referred to as the Turkish-Type Presidential System or the Presidential System. Regardless of the name, the system has undoubtedly affected all institutions of the Turkish public administration. The new system in which the President is active has required public institutions to renew their memory and experiences. The new system has also significantly affected the relations between existing central and local governments. The authority in the relations between the central administration and local administrations is given to the Ministry of Interior and Ministry of Environment and Urbanization. New institutions were established in the organization of these Ministries, and the distribution of authority and duties in provincial organizations were renewed. For example, the responsibility of YİKOB has been increased in local services. Some of the services provided by the governorship were transferred to the provincial organization of the Ministry of Environment and Urbanization. In this study, new institutions emerging in the relations between central government and local government within the framework of the new system will be examined. The current situation analysis for the change will be made available to the interested parties.

Keywords: Governmental System, Central Administration, Local Administrations, Decree, Change

¹ Doç.Dr., Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Çarşı Kampüsü/Balıkesir, serifoner@balikesir.edu.tr, Orcid: 0000-0002-9446-7394

1. GİRİŞ

Değişmeyen tek şey değişimin kendisidir aforizmasını haklı çıkaran biçimde Türkiye tarihsel süreç içinde sosyo-ekonomik, siyasal, teknolojik vb. değişim ve dönüşümler geçirmiştir. Toplumsal kesimlerin mevcut zaman ve gelecek vizyonlu taleplerinin karşılanması beklentisi kamu politikası önerileri ile siyasal karar alıcıların farklı çözüm arayışlarını ortaya çıkarmıştır.

Türkiye'nin gerek toplumsal taleplerin çeşitliliği gerekse küresel yönetim parametrelerinde ve buna bağlı sosyo-ekonomik perspektiflerde yaşanan değişimi her alanda iç mekanizmalarına yansıtma noktasında somut göstergelerle desteklenmek üzere olumlu/olumsuz, başarılı/başarısız diyebileceğimiz değişim ve dönüşüm hamleleri ile kamu yönetimini oldukça dinamik tuttuğu gözlenmektedir. Türkiye, gerek liberal anlayışın tüm vizyon ve yönetsel değerlerini içselleştirmek gerekse göç, bölgesel çatışmalar, ekonomik kriz ve artan rekabet gibi küresel sorunlardan iç dinamiklerin en az etkilenmesine yönelik kamu politikalarının uygulama aracı konumunda olan kamu yönetimini ve örgütsel yapısını değişime açık tutmaya çalışmaktadır. Türkiye örneğinde kamu yönetiminin işleyişi açısından değişim ve dönüşüm kavramları tam olarak karşılayan siyasal ve yönetsel hamle olan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi (CHS) Türk kamu yönetimi teşkilatı nezdinde yeni bir kurumsal hafıza ve deneyim oluşturma sürecini beraberinde getirmiştir.

Söz konusu değişim ve dönüşüm yansımaları olarak izlenmekte zorlanılan teknolojik gelişmelere adapte olunmasını ve uygulama süreçlerinin var olandan daha hızlı, etkin, verimli, şeffaf idari yapı ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Yeniden yapılanma sürecinin aynı zamanda görev tanımlarında, yetki devrinde ve kurumsal mevcut uygulama araçlarında yeni yaklaşımları ve uygulama örneklerini yansıtması öngörülmüştür (Topçu, 2018:216). Sistem değişikliği Türk kamu yönetimini keskin biçimde dönüştürdüğü/dönüştürmekte olduğu gibi süreç kaçınılmaz şekilde merkezi idare-yerel yönetim ilişkilerini de etkilemiştir.

Alanda çalışma yapan akademisyenler ve ilgililerce bilindiği üzere yerel yönetimler literatürde demokrasi okulu kabul edilmekte ve demokratik işleyiş açısından araçsallaştırılmaktadır. Zira, modern batı politik düşüncesine göre demokrasi, vatandaşların (kentli halkın) bir topluluğun parçası olduklarını düşünmelerini sağlayan ve birbirleriyle özdeşleşmelerini kolaylaştıran bir olgusal bir araçtır. Vatandaşlar da kente ait olma taahhüdünü paylaştıkları için aktif olarak politika ile ilgilenirler (Ludwig, 2018:31). Bu çerçevede yerel ölçekte şekillenen “katılımcı demokrasi” mevcut sorunların çözümüne katkı sağlayacak bir araç olarak görülmektedir. Sürecin yerel ölçüğe yansımaları merkezi idare yapılanmasında yerel yönetimler ile ilişkili bakanlık sayısının ikiye çıkmasına yol açarken, klasik yerel yönetim kurumlarının bazıları lağvedilmiş bazılarının ilişkili oldukları bakanlık değiştirilmiş bazılarının ise yeni kurumsal isimler verilmiştir.

Çalışmamızda, CHS'ne geçiş sonrasında merkez-yerel ilişkilerinin kurumsal aktörleri nezdinde gerçekleşen kurumsal ve yapısal değişim/dönüşüm incelenmektedir. Söz konusu inceleme merkez ve yerel ölçekteki aktörlere ilişkin olan/meydana gelen mevcut değişim/dönüşümün ortaya konulması ile sınırlı tutulmaya çalışılmıştır. Metnin içeriğinde; çalışmanın temel amacını yansıtacak biçimde CHS sonrasında merkez-yerel ilişkilerinde yasal düzenlemelere bağlı olarak meydana gelen reorganizasyonun kurumsal yansımalarına yoğunlaşmaktadır. Merkez-yerel ilişkilerinde ortaya çıkan yeni kurumsal arka-plan konusunda ilgililere (hemşehriler, siyasal karar alıcılar, sivil toplum kuruluşları, merkezi ve yerel kamu bürokrasisi vb.) derli toplu bir kurumsal ve yapısal değişim resmi sunulmaya çalışılmaktadır. Bunu yaparken konuya ilişkin teorik-literatürel tartışmalar yansıtılmaya bahse konu tartışma alanlarına ilişkin yapılacak çalışmalara bir altlık oluşturma gayreti içinde olunmuştur. Sunulan içerik konusunda alan araştırmalarına kaynaklık etme beklentisi

çerçevesinde “literatür ve mevzuat incelemesine dayalı tarama yöntemi” kullanılarak “süreç analizi” gerçekleştirilmiştir.

2. LİTERATÜR

Çalışmamızda yoğunlaştığımız konu CHS perspektifinde merkez-yerel ilişkilerine yansıyan kurumsal-yapısal değişim/dönüşümlerdir. CHS konusunda literatüre yansıyan, sistemin mevcut ve/veya olası sonuçlarının ele alındığı görülen ve bizim incelediğimiz akademik çalışma örnekleri şunlardır: Korkmaz (2016), “Hükümet Sistemleri ve Türkiye Üzerine Bir Analiz”; Orkun ve ark., (2016), “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yönetimsel Denetim Nasıl Olmalıdır”; Demir, vd. (2017), “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Yönetişimin Temel İlkeleri Bağlamında İncelenmesi”; Kaya (2017), “Türk Tipi Başkanlık Sistemi Önerisinden Partili Cumhurbaşkanlığı Sistemine”; Akıncı (2018), “Türkiye’de Kamu Politikası Oluşturma Sürecinde Yeni Aktör: Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları”; Gül (2018), “Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı Sisteminin Dinamikleri ve Yürütmenin Yeni Konumu”; Mercimek (2018), “Bürokratik Vesayet Anlayışına Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Etkisi”; Saygın ve Yamak (2018), “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde İdari Denetim: Kamu Denetim Modeli”; Turan (2018), “Türkiye’nin Yeni Yönetim Düzeni: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi”; Sobacı ve ark., (2018), “Türkiye’nin Yeni Yönetim Modeli ve Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı”; Örselli ve ark., (2018), “Kamu Politikalarında Yeni Aktörler: Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları ve Ofisleri”; Altan (2019), “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Neo-Weberyen Devletin İzini Sürmek”; Aydoğdu (2019), “Yeni Hükümet Sisteminde Cumhurbaşkanlığı İşlemleri”; Boztepe (2019), “Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Türkiye’de Yerel Yönetimler - Merkezi İdare Arasında Görev ve Yetki Paylaşımının Sınırları”; Kağan (2019), “2017 Anayasa Değişikliğinde Yeni Hükümet Sistemi”; Kara (2019), “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi: Siyasal ve Bürokratik Dönüşüm” ve Öztürk (2019), “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Temel Dinamikleri”. CHS konusunda literatüre katkı sağlayan ve incelediğimiz eserler ise şunlardır: İnaç ve ark., (2015), Türk Tipi Başkanlık Sistemi; Erim (2017), Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi; Alkan (2018), Kurumsal Yaklaşım Işığında Yeni Siyasetin Analizi: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi.

Literatürde CHS’nin uygulanmaya başlandığı tarihten itibaren (9.7.2018) merkez-yerel ilişkilerinde meydana gelen kurumsal-yapısal değişim/dönüşümü inceleyen çok az sayıda çalışma bulunmaktadır: Çöpöğlü (2018), “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Merkezi İdare ve Yerel Yönetimlerin Geleceği: Genel Değerlendirme”; Topçu (2018), “Dönüşümü Yönetmek: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Merkezi İdare ve Yerel Yönetimlerin Geleceği”; Akman (2019), “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yerel Yönetimler Yapbozu: Gelişmeler ve Öneriler”; Öner (2019-a), “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Yerel Yönetim Mevzuatına Etkileri”. Bu çerçevede okuyucuya sunulan çalışma metnimiz ile ilgili konuya odaklanan akademisyenlerin/araştırmacıların literatürel açıdan karşılaştıkları eksikliğin giderilmesine yönelik olumlu bir katkı yapılması beklenmektedir.

3. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİ KISA KRONOLOJİ

21. Yüzyılın ilk çeyreği tamamlanmadan keskin ve süratli geçişlerin yaşandığı teknoloji ve enformasyon becerileri toplumsal taleplerin kısa zaman aralıkları içinde ve eskisinden daha farklı biçimlerde şekillenmesine yol açmaktadır. Buna yol açan temel belirleyici Marshall McLuhan tarafından global village (küresel köy) terimiyle akademik literatüre giren ve ekonomik, teknolojik, siyasal, kültürel gelişmeleri içeren (Drezner, 1998:207) ve 1980’li yıllardan itibaren daha sık kullanılmaya başlanan küreselleşme olgusudur. Küreselleşmenin oluşturduğu hız, karmaşa ve kaosu da içinde barındıran karşılıklı etkileşim ve bağımlılık, siyasal bağlamda devletin ve onun egemenlik ilişkilerinin yerel

düzlemede tartışılması gibi ilk etapta hiç de beklenmeyen gelişmelere kapı aralamıştır. Dolayısıyla siyasal düzleme yeni tartışmaları gerilimleri ve kavramları taşımıştır (Yaman ve Önder, 2018:233). Küreselleşmenin etkisiyle insanın ve temsil ettiği örgütlü yapıların Devlet erkinin yönetsel mekanizması içinde edineceği konumlandırmanın çeşitliliği ve etkilerine yönelik tartışmalar her yönüyle mevcut kamu politikalarının yeniden şekillenmesini ve kurumsal araçların revize edilmesini gerekli kılmaktadır. Türkiye özelinde siyasal karar alıcılar, sivil toplum, akademisyenler, vatandaş vb. unsurların kahir ekseriyeti yaşanan sosyo-ekonomik, toplumsal ve siyasal açmazların temel sebebinin (kamu politikalarının işletilme süreci çerçevesinde) “yönetim sistemi” olduğu konusunda hemfikir görünmektedirler. Bu noktada siyasal karar alıcılar/siyasetçiler Türk halkının ve kamuoyunun önüne “Türk tipi başkanlık” olarak nitelenen model önerisi ile çıkmışlardır.

Kamuoyunda ve genel dünya uygulamalarında başkanlık sistemi olarak adlandırılan ve ülkemiz kurumsal uygulamasında CHS olarak karşılık bulan yönetim modeli Türkiye'nin ülke ve devlet olarak bünyesine yakışan bir siyasal elbisenin dikilmesi arayışları çerçevesinde, son kırk yıl içinde dönem dönem gündeme getirilmiş, ancak gereken siyasal ve de sosyal desteği bulamadığı için hep geri çekilmek zorunda kalınan bir teklif ve tavsiyeden öteye geçememiştir (Gül, 2018: 239). Erbakan, Türkeş, Özal ve Demirel gibi önemli devlet ve siyaset adamlarının bu sisteme ilişkin düşünceleri Recep Tayyip Erdoğan tarafından Devlet Bahçeli'nin desteğiyle gerçekleştirilmiştir (Turan, 2018:43-44; Erim, 2017: 17). Sistemin nitelendirilmesi konusunda en çok duyulan “Türk tipi başkanlık” ifadesi 2015 yılında hazırlanan bir raporda kullanılmıştır (İnaç ve ark., 2015:77-81). Katıldığı bir televizyon programında öngörülen sistem Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından da “Türk tipi başkanlık sistemi” olarak adlandırılmış (www.tccb.gov.tr.E.T.:24.08.2019) ve Türk tipi başkanlık ifadesi çeşitli akademik çalışmalara da yansımıştır (Mercimek, 2018:142; Kaya, 2017:38).

CHS ilişkin temel kilometre taşı olan 2007 referandumu ile Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi %68.95 evet oyu ile kabul edilmiştir (www.ysk.gov.tr/ E.T.:24.08.2019). 10 Ağustos 2014 tarihinde yapılan seçimlerde %51.7 oy oranı ile Recep Tayyip ERDOĞAN ilk seçilmiş Cumhurbaşkanı olmuştur. 15 Temmuz 2016 hain darbe girişimi sonrası yaşanan sürecin siyasal yansımalarından biri olarak 16 Nisan 2017 referandumunda CHS, %51.18 evet oyu ile kabul edilmiştir (www.ysk.gov.tr/E.T.:24.08.2019). 24 Haziran 2018'de yapılan seçimde Recep Tayyip ERDOĞAN %52.59 oy oranı ile (www.ysk.gov.tr/E.T.:24.8.2019) CHS'nin ilk Cumhurbaşkanı olarak seçilmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından 10.7.2018'de yayınlanan 1 nolu CB Kararnamesi ile CHS fiilen uygulanmaya başlanmıştır.

4. MERKEZ YEREL İLİŞKİSİNDE KURUMSAL DEĞİŞİM

Bütün kurumsal uygulama örnekleri ile yerel yönetimler kendi yerel öncelik ve ihtiyaçlarının karşılanması yanında merkezi idare kurumsal yapısı ve merkezi idarenin genel nitelikli kamu politikaları ile ilişkilendirilmiştir. Toplumsal sorunları tanımlama ve bunların çözümlerini belirleme olarak tanımlanan kamu politikası kanun yapma, idari düzenlemeleri gerçekleştirme, alternatif çözüm önerileri arasında tercih yapma, sorunları çözecek en uygun yöntemleri belirleme işleriyle ilgilidir (Eryılmaz, 2007:8). Yerel yönetimler kamu politikalarının uygulanması bakımından bir ölçek olarak işlev görmek açısından merkez ile olan ilişkileri görev-yetki alanlarının çağdaş yönetsel değerler ekseninde belirlenmesi gerekmektedir.

4.1. Merkez Teşkilatı Düzeyinde Yerel Yönetimlere İlişkin Kurumsal Aktörler

Anayasamıza göre yerel yönetimler (ki anayasada mahalli idare ifadesi kullanılmaktadır) il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak

üzere oluşturulan kamu tüzel kişileridir ve merkezî idare bu kuruluşlar üzerinde idarî vesayet yetkisine sahiptir (md.127). Merkezi idare kendi taşra yapılanması içinde çeşitli bakanlıklar aracılığıyla yerel yönetimler ile doğrudan ilişkili kurumsal yapılara yer vermektedir. CHS sonrasında merkez-yerel eksenli kurumların mevcut yapısı, kurumsal bağlılıkları, yetki-görev tanımları önemli ölçüde değişmiştir.

CHS'ne geçiş sonrasında ilk düzenlemesi olan 1 nolu CB Kararnamesi ile yürütme erki yeniden yapılandırılmıştır (1 nolu Kararname, 2018: 30474). İlgili Kararname başta olmak üzere izleyen dönemlerde çıkarılan mevzuat ile Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı, İçişleri ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatları ile Valilik teşkilatı düzeyinde merkezi idare ile ilişkili yerel yönetimler yapılanmasında önemli değişikliklere gidilmiştir.

4.1.1. Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı

Yeni yönetim sisteminin Cumhurbaşkanına verdiği Kararname çıkarma yetkisiyle yasal altyapısı oluşturulan ve kamu politikası oluşturma sürecini bütünüyle etkileyeceği öngörülen (Akıncı, 2018:2135) Politika Kurulları dokuz başlıkta oluşturulmuş politika belirleme işlevi kurullara verilmiştir. Politika Kurulları arasında merkez-yerel ilişkilerinin gerek konumlandırılması gerekse gelecek yönelimli perspektiflerinin belirlenmesi açısından görevler yüklenilmiş bulunan Yerel Yönetimler Politika Kurulu (YYPK) bulunmaktadır (Tablo:1).

Tablo 1. Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları

Cumhurbaşkanı tüm politika kurullarının başkanıdır, kurul üyeleri Cumhurbaşkanınca atar ve üyelerden birini başkanvekili olarak görevlendirir. Cumhurbaşkanının başkanlığını yaptığı YYPK'na Prof. Dr. Şükrü KARATEPE başkan vekili olarak atanmıştır. YYPK'nın görev ve yetkileri şunlardır: *Kentleşme ve yerel yönetim alanında politika ve strateji önerileri geliştirmek; Türkiye'nin yerel yönetim politikalarına ilişkin strateji önerileri hazırlamak; Göç ve iskan konularında politika önerileri geliştirmek; Çevre, orman, su vb. alanlarda koruyucu-*

geliştirici politika önerileri oluşturmak; Ülkemize özgü kentleşme politika önerileri geliştirmek; Akıllı şehircilikle ilgili strateji önerilerinde bulunmak; Boğaziçi imar uygulama programları gereği kamu yatırımlarının planlanmasına ilişkin çalışmalar yapmak; Etkin çevre yönetiminin sağlanması için politika ve stratejiler geliştirmek.

Görüldüğü üzere YYPK yerel yönetim ile ilişkili konularda kamu politikalarının belirlenmesi ile görevli kılınmıştır. Ancak, kamu politikası olgusunun “devlet organları ve kamu görevlileri tarafından geliştirilen, belli bir konu veya problem ile ilgili olarak aktör veya aktörler tarafından izlenen amaçlı eylemler ya da eylemsizlikler dizisi” (Örselli ve ark., 2018: 308) olarak açıklanıyor olduğu dikkate alındığında YYPK’nın mevcut konumu ile kamu politikası belirleme süreci ve yönetimi arasında önemli tezatlar bulunmaktadır. Genel olarak politika kurullarının mevcut yapısal koşullarının bir tür siyaset-yönetim ayrımı teşkil ettiği, karar alan ve belirlenen politikaların sonuçlarını analiz eden organ ile belirlenen politikaları yürüten organların birbirinden ayrıldığı ve böylelikle yıllardır siyasetçiler ve bürokratlar arasında yaşanan güç mücadelesinin sonlandırılarak her organın kendi görevine odaklanmasının sağlanacağı ileri sürülmüştür (Lamba, 2018:57). Bu çerçevede YYPK’da içinde yer aldığı kurullar aracılığı ile politika oluşturma ve uygulama insiyatifinin siyasetçi lehine el değiştirdiği kabul edilmektedir. Ancak bu yaklaşıma rağmen YYPK’nın kurumsal ve yapısal görev tanımında savunulanan aksine yerel siyaset yapıcılar göz ardı edilmiştir. Öte yandan kamu politikasının aktörlerden, kurumlardan, çözümlenmelerden, süreçlerden ve sonuçlardan oluşan bir unsurlar bütünü oluşturduğu (Babaoğlu, 2017: 513) ve “resmi aktörler tarafından toplumsal sorunların çözümü noktasında tasarlanan ve hükümetin tercihini yansıtan kamu politikası, uygulanması noktasında resmi-gayri resmi aktörlerin birlikte hareket edebildiği bir süreç yönetimi“ (Akıncı, 2018: 2133) olduğu düşünüldüğünde YYPK’nın kamu politikası belirleme konusunda ilgili muhatapların belirlenmesi konusunda seçkin bir tavır içinde olduğu görülmektedir. İlginç bir şekilde YYPK’nın görevini yaparken işbirliği yapacağı paydaşlar arasında (Bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar, sivil toplum ve sektör temsilcileri, alanında uzman kişiler) yer alırken, yerel yönetimler, seçilmiş yerel yönetim mensupları, muhtarlar ve dahası hemşehriler sayılmamıştır. Kurum ve kuruluş ifadesinden anayasadaki kamu tüzel kişiliği nitelikleri dolayısıyla yerel yönetimleri akla getirmek mümkün görünmekle birlikte diğer yerel unsurların telaffuz edilmemiş olması çağdaş yerel yönetim ilkelerinin kurumsallaştırılması açısından önemli bir eksiklik olarak görülebilir.

YYPK’nın görev tanımları arasında yer alan “akıllı şehircilik, kentleşme, çevre göç ve konut politikaları” hem kavramsal hem de içerik olarak benzer şekilde 11. Kalkınma Planında da yer alması (Öner, 2019-b:658) kurulun yol haritasının planda çizildiği anlamına gelmektedir. Söz konusu bu görevlerin yanı sıra YYPK diğer politika kurullarına da verilmiş olan; *Cumhurbaşkanınca alınacak kararlar ve oluşturulacak politikalarla ilgili öneriler geliştirmek; Küresel rekabetin getirdiği ani değişimlere karşı strateji ve politika önerileri geliştirmek; Bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar, sivil toplum ve sektör temsilcileri, alanında uzman kişiler ve ilgili diğer ilgililerin davet edilmesi suretiyle genişletilmiş kurul toplantıları yapmak vb.* görevleri de yerine getirmekle yükümlü kılınmıştır.

Politika kurulları için belirlenen çalışma usul ve esasları YYPK içinde geçerlidir: Buna göre YYPK; *Yerel yönetimler alanında Cumhurbaşkanının talimatlarını yerine getirir; Görev alanına giren konularda bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları ile yakın işbirliği içinde bulunur ve çalışma grupları oluşturabilir; İlgili toplantı ve çalışmalara bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum ile özel sektör temsilcileri, akademisyenler ve yerli veya yabancı uzmanlar davet edilebilir vb.* Çalışma esasları açısından YYPK’nın çalışmalarına sivil toplum ile özel sektör temsilcileri, akademisyenler ve yerli veya yabancı uzmanları davet edilebilecek olmasını YYPK’nın katılımcı ve çoğulcu yönetim anlayışı ile hareket etmesine yönelik bir yol haritasına ve çağdaş yönetim ilkelerine işaret etmekte olduğu

söylenbilir. Kurulun politika oluşturmaya yönelik öngörülen süreçte olduğu gibi burada da (sisteme ilişkin beklentinin aksine) yerel yönetimler, yerel siyaset mensupları, muhtarlar ve hemşehriler paydaş unsurlar arasında yer almamıştır. Gerek politika belirleme gerekse çalışma süreçlerinde yer alması öngörülen unsurların saydığımız eksiklikleri barındırması ile YYPK'nun kurumsal ve yapısal işleyişi açısından katılımcı ve çoğulcu yönetim (ve yönetim) anlayışını bir metafor olarak algılanmasından öte bir anlam içermiyor görünmektedir.

Kamu politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında en güçlü aktörler devletin kurumsal yapısını oluşturan erklerdir. Bu çerçevede belirlenen kamu politikalarının amacına ulaşması için ilgili süreçlerde erkler arası koordinasyon ihtiyacının önemi açıktır (Örselli ve ark.,2018:3017). CHS'ne ilişkin öncelikli hedefin siyaset ve yönetimin merkezinde konumlandırılan Cumhurbaşkanının mevcut kamu politikası oluşturma, uygulama, değerlendirme kapasitesinin artırılması olarak belirlenmiş olmakla birlikte (Sobacı, vd. 2018:4) bu amaca kurumsal mekanizmalar arasında yer alan YYPK bugüne kadar somut bir belge veya öneri ile kamuoyu önüne çıkmamıştır. Örneğin, 2019'da yürürlüğe giren On Birinci Kalkınma Planında Büyükşehir reformuna ilişkin önerilerin yer alması bir proaktif yaklaşım olarak görülmekle birlikte (Öner, 2019-b: 656) bugüne kadar YYPK tarafından ilgili konuda kalkınma planını destekleyen ve/veya alternatif yaklaşımlar içeren politika önerileri geliştirilmemiş ve kamuoyu ile paylaşılmış değildir. Ayrıca oluşturulan kurullar aracılığıyla öngörülen “kamu politikalarının geliştirilmesi sürecine ilgili paydaşların katılmasını sağlamak” amacı ve özel anlamda YYPK'nın mevcut modellemesine ilişkin ortaya konulan “politika yapım sürecine paydaşların (STK, sektör temsilcileri, akademisyenler gibi) katılımını artırarak ortak akli devreye sokma” (Sobacı ve ark., 2018:3-4) beklentisi YYPK'nın görev ve çalışma tanımları içinde kavramsal ölçüde karşılık bulmamıştır.

Temel eleştirilerimiz çerçevesinde; kurumsal açıdan herhangi bir bakanlık teşkilatı ile bağlantılı kılınmamış olan YYPK'nın sistem tarafından kendisine yüklenen görevleri ve çağdaş yönetsel değerlerin yerel yönetim mekanizmaları ile buluşması idealini realize etmek konusunda sıkıntılar yaşayacağını düşündürmektedir. Özellikle kurulların oluşuma ilişkin öngörülen Türk kamu yönetimi sisteminin mevcut yapısı ve sorunlarının ve kamu yönetimi alanındaki yeni trendlerin (kurumlar ve sektörler arası koordinasyon ve iş birliğini sağlama, istişare ve müzakere süreçlerini işlevselleştirme gibi) dikkate alındığı ve Türkiye'ye özgü bir yapının ortaya çıkarıldığı (Sobacı ve ark., 2018:8) ifadesi hiç değilse YYPK açısından erişilmiş değildir. Çağdaş yönetsel değerlerin var olan yerel değerlerimiz ile uyumlu kılınması, yerel ölçekli potansiyellerimizin hemşehri odaklı artı değer olarak geliştirilmesi beklentisinin uzağında kalacak bir YYPK'nın varlığı kurulun sorgulanmasını ortaya çıkaracaktır. Dahası sorgulama sonrasında bahse konu ihtiyaçların tarihsel deneyime sahip olduğumuz; “idari-mali özerklik, yerel demokrasi, şeffaflık, katılım gibi evrensel değerleri vizyon ve misyonunda eritebilmiş, sınırlı bir vesayet yetkisi ile donatılmış Yerel Yönetim Bakanlığı ile karşılanması”nı ve yerel yönetimlerin daha çok güvenlik odaklı bir yapılanma içeren İçişleri Bakanlığı bünyesinden çıkarılıp müstakil bir Bakanlık teşkilatına kavuşmasını (Özaslan ve Alıcı, 2015:363-364) bir yönetsel reçete olarak akla getirecektir.

4.1.2. İçişleri Bakanlığı Teşkilatı

Modern devletin ortaya çıkmasıyla, devletin merkezîyetçi özelliğini koruyabilmesi için kamusal hizmetler bölümlere ayrılarak, her bölümün yetkilerinin, hareket alanının ve olanaklarının net bir şekilde belirlenmesine ihtiyaç duyulmuş, Devletin varlık nedeni olan amaçlarını gerçekleştirebilmesi için faaliyetlerin bölümlere ayrılması, bakanlık tipi örgütlenmeyi ortaya çıkarmıştır (Lamba ve ark., 2014:174). Kurumsal geçmişi eski olan hizmet bakanlıkları Türk kamu yönetiminde, Osmanlıdan miras alınmış, ülkenin idari

özelliklerine göre yeniden revize edilmiş ve Türk kamu yönetiminin demirbaşları haline gelmişlerdir. İdari ihtiyaç ve hükümet politikalarına göre ad ve sayıları değiştirilen bakanlıklar, teşkilat ve görevleri bakımından (3046 syl Kanun) 1984 yılında belli bir standarda kavuşmuştur (Saylam ve Öktem, 2015: 16). CHS ile Cumhurbaşkanlığına bağlı kuruluşlar oluşturulmuş ve Bakanlıkların sayısı 16'ya düşürülmüştür. CB kararnamesi ile: Müsteşarlık makamı kaldırılmış ve bakanlık teşkilat yapıları daha sade bir yapıya kavuşturulmuş; bakanlıkların merkez teşkilatları yeniden düzenlenmiş ve tüm birimler hizmet birimleri altında sıralanmış; Anlaşılır bir bakanlık teşkilatlanması gerçekleştirilmiştir. Eski sistemde Bakanlıklara ait olan politika belirleme işlevleri ile bakanlık bünyesindeki bazı kurulların kaldırılması sonucu hükümet etme işlevinin ikincil konumundaki birimleri haline dönüştürülmüşlerdir (Öztop ve Lamba, 2019:431).

Modern anlamda devletin yeniden yapılandırılması bu yapının uzun ömürlü olması için var olan biçimsel örgütlerin değiştirilerek yeniden kurumsallaştırılması ayrıca yeni kurumsal yapıların oluşturulması (Saylam ve Öktem, 2015:5) gerekliliğinin yansıması olarak CHS ile gerçekleşen kapsamlı değişikliklerden yerel yönetimlere ilişkin merkezi düzey yapılanma da etkilenmiştir. İçişleri Bakanlığındaki Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü (MİGM) kaldırılmış Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü (YYGM) oluşturulmuştur (703 nolu KHK 2018:30473). Söz konusu değişiklik ile etimolojik olarak CHS adlandırma konusunda değişikliğe giderek Arapça kökenli olan “mahalli ve idare” kelimeleri yerine öz Türkçe olan “yerel ve yönetim” kavramlarını (Gözler, 2018: 69) bir arada kullanmayı tercih etmiştir.

İçişleri Bakanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkındaki Kanunla yerel yönetimlere ilgili merkezi düzeyde iki farklı bakanlıkta genel müdürlük şeklinde örgütlenmeye gidilmiştir: Birincisi İçişleri bakanlığı bünyesindeki İller İdaresi Genel Müdürlüğü (İİGM) İkincisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesindeki YYGM'dir. Düzenleme ile İçişleri Bakanlığı merkez teşkilatında yerel yönetimlerle ilişkili 1 başkanlık ve 1 genel müdürlük ortaya çıkmıştır: Teftiş Kurulu Başkanlığı (TKB) ve İİGM (Tablo:2).

Tablo 2. İçişleri Bakanlığı Merkez Teşkilatında Yerel Yönetim İlişkilendirmesi

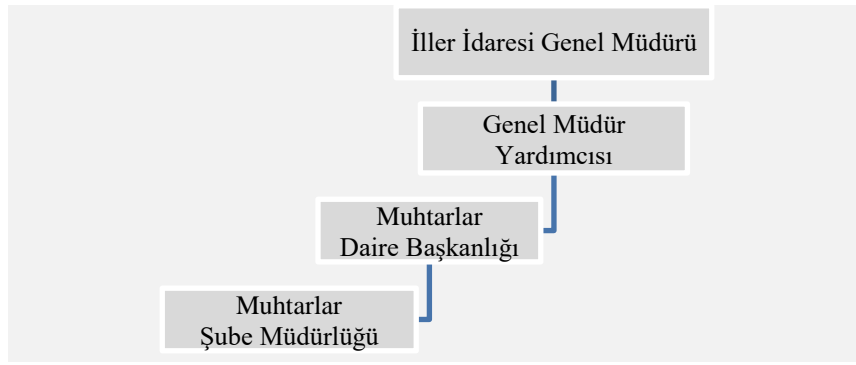

TKB'nın yerel yönetimler ile ilgili görevleri şunlardır; *Mahalli idarelerle, bunlarla ilişkili birlik, işletme vb., işlem ve hesaplarını teftiş etmek ve denetlemek, inceleme ve soruşturma yapmak; Mahalli idarelerin seçilmiş veya tayin edilmiş organları ve bunların üyeleri hakkında inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak; Bakanlığın mahalli idareler*

üzerinde sahip olduğu vesayet yetkisinin mevzuat hükümleri gereğince uygulanmasını sağlamak. Görüldüğü üzere TKB'nın görev başlıkları içinde isimlendirme konusunda kafa karışıklığı yaşandığının ve/veya kurumsal hafızanın yaşamaya devam ettiğinin işareti sayılacak ve/veya değişime direnen ve bu anlamda muhafazakar bürokrasinin (Eryılmaz, 2007: 224) örtülü tepkisi olarak görülecek biçimde İçişleri Bakanlığı "mahalli idare" kavramını kullanmaya devam etmektedir.

İçişleri Bakanlığı Yönetmeliğine göre TKB; mahalli idareler, İİGM ve MİGM üzerinde teftiş yetkisine haizdir (TKB Yönetmeliği 1989:20196). TKB, mahalli idarelerde; İl ve ilçe özel idare müdürlükleri, Büyükşehir Belediyeleri dahil tüm belediyelerde, belediye işletme-birliklerinde ve ayrıca Köyler üzerinde teftiş yetkisine haizdir. CHS'ne geçiş süreci içinde idarenin denetim faaliyetinin, yönetim için etkin bir kontrol ve izleme aracı olarak tanımlanması, strateji geliştirme ve mali kontrol dış denetim gibi paydaşlarla uyumlulaştırılması ayrıca sınırları ve standartlarının açık şekilde belirlenmesi amaçlarının taşıdığı önem (Saygın ve Yamak, 2018:11) dikkate alındığında İçişleri Bakanlığının TKB aracılığı ile yerel yönetimler üzerinde denetim gerçekleştiriyor olması işleyişi karmaşıklarıdır. Ayrıca bugüne kadar CHS ile bahse konu müdürlüklerin görev, yetki ve sorumluluk entegrasyonunu revize edecek gerek İçişleri Bakanlığı tarafından TKB gerekse Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından YYGM'ne ilişkin (yeni) yönetmeliklerin yayınlanmamış olması CHS'ne yönelik olarak ortaya konulan; yürütmeye ilişkin hızlı karar alma mekanizmalarının işletilmesi ve daha etkin bir kamu yönetimi oluşturulması (Çalışkan ve Önder, 2017:576) beklentisi ile çelişmektedir. Mevcut haliyle teftiş birimleri siyasi sorumluluğu/doğrudan halka hesap verme yükümlülüğü bulunmayan ve sistem gereği atanmış olan bakanlara bağlı kalırsa denetim sistemi bükrata bağlı bir yapıya dönüşecek, oligarşik bürokrasi siyaseti yönetir hale gelecektir (Orkun ve ark., 2016:131). Bu durumun CHS ile öngörülen beklentilere uygun olmadığı açıktır.

İçişleri Bakanlığı merkez teşkilatı içinde yer alan İİGM kurumsal misyonu; "mahalli idarelerin merkezi idare ile olan ilişkilerinin koordinasyonu ve denetimi", vizyonu ise; "çağdaş yönetim anlayışı ile bütünleştirmiş kurumsal perspektif ortaya koymak" olarak belirlenmiştir. Kurumsal perspektif açısından özellikle new public management anlayışı (KY Temel Kanun Tasarısı, 2003:70) ile ilişkili katılımcılık, insan odaklılık, işbirliği, açıklık, hesap verilebilirlik, vb. kavramlara yer verilmektedir (www.icisleri.gov.tr E.T.: 17.7.2019). Ayrıca İİGM teşkilatı içinde 1 daire başkanlığı ve 1 şube müdürlüğü yer almaktadır: muhtarlar daire başkanlığı ve muhtarlar şube müdürlüğü (Tablo:3). Belediye Kanununda mahalle yönetiminin bir idari birim olarak sayıldığı ayrıca mahalle muhtarına, mahalle halkına ve belediye yönetimlerine mahallenin etkin yönetim birimi haline getirilmelerine yönelik görevler ve sorumluluklar verildiği (Öner, 2006:70) görülmektedir. Ancak kanundaki güçlü vurguya ve 6360 sayılı Büyükşehir Kanunu ile köy ve beldelerin kapatılarak mahalleye dönüştürülmesi sonucu sayılarının rağmen halen mahalle mevzuatında değişikliğine gidilmemiş, mahalle teşkilatının 2004-2005 ve 2012 yıllarında gerçekleşen reform içinde yer almamış (sadece maaş gibi palyatif ve popülist çözümler hariç) olmasına rağmen CHS içinde başkanlık ve müdürlük şeklinde örgütlenmeleri bundan sonraki döneme ilişkin değişiklik ve iyileştirme işareti olarak görülebilir.

Tablo 3. İller İdaresi Genel Müdürlüğü Teşkilatında Yerel Yönetim İlişkilendirmesi

İİGM’ne Köy yönetimlerine ilişkin olarak: “köy yer adlarının değiştirilmesi ile idari vesayete ilişkin işlemleri yürütmek ve köyün organlarına ait işlemleri yürütmek” görevleri verilmiştir (www.icisleri.gov.tr E.T.: 17.7.2019). Genel müdürlüğün merkez teşkilatı içinde muhtarlar daire başkanlığı ve şube müdürlüğü şeklinde örgütlenmeye gidilmiştir. Muhtarlar şube müdürlüğünün görevleri; Muhtarların (Köy-Mahalle) taleplerini kurulacak elektronik sistem üzerinden izlemek ve değerlendirmek; Ödenekleri ile ilgili işlemleri yürütmek; Cumhurbaşkanlığı ve Bakanlık (İçişleri) nezdindeki işlemleri takip etmek; Mevzuatın uygulanması ortaya çıkan tereddütler hakkında görüş oluşturmaktır (www.icisleri.gov.tr E.T.: 17.7.2019).

Muhtarlar şube müdürlüğünün görev tanımları ile uyuşan ayrıca www.muhtar.gov.tr adresi ile muhtar bilgi sistemi kurulmuştur Sistemin kuruluş amacı; muhtarların kamu hizmetlerini daha kaliteli ve etkin şekilde yürütmeleri amacıyla kamu kurum ve kuruluşlarından yapacakları taleplerin takip edilip raporlanması olarak belirtilmiştir. Muhtarların sistemde toplanan talep, öneri ve şikayetleri genel müdürlük tarafından elektronik ortamda ilgili valilik ve belediyelere iletilmektedir (www.muhtar.gov.tr/E.T:17.7.2019).

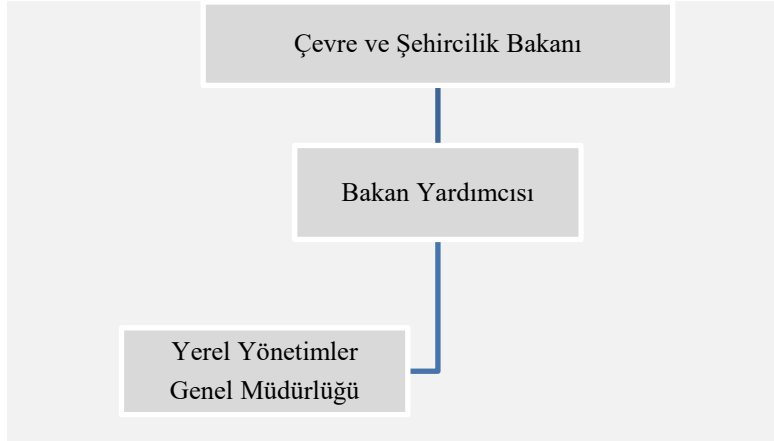
Söz konusu görev tanımları ve kurumsal yapı çerçevesinde İİGM köy yönetimlerinin isimlerinin değiştirilmesi sürecinde istişari mahiyette bir görev üstlenmekte ayrıca sistem gereği muhtarların Cumhurbaşkanlığı ile olan ilişkilerini düzenlemenin yanında geçmiş dönemden kalan rutin işlemlerini sürdürmeye devam etmektedir. Söz konusu düzenlemeler içinde yer alan ve teknolojik altyapıdan yararlanma ekseninin genişletilecek olması anlamına gelen muhtarlık bilgi sistemi uygulaması 11. Kalkınma planında yer alan “kırsal istatistikler ve köy envanteri bilgi sistemi oluşturulması” ve “Kırsal alan için tahsis edilen kaynakların etkin kullanımı-koordinasyonu ve Kırsal iskan ve yaşam standartlarının yükseltilmesi için kurumsal kapasite artışı” (Öner, 2019-b:653) hedefleri ile uyumlu görünmektedir. Ancak Köy Kanununun 2004 yılı sonrasında gerçekleşen yerel yönetim reformu içinde yer almadığını düşününce öngörülen uygulamaların palyatif olacağı fikri bizce ağır basmaktadır.

4.1.3. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Teşkilatı

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2011 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi tarafından oluşturulan 61. Hükümet döneminde kurulmuştur (644 nolu KHK 2011:27984). CHS öncesinde İçişleri Bakanlığı bünyesinde yer alan MİGM hem isim hem de ilişkili olduğu Bakanlık açısından değişim geçirmiş YYGM adı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı teşkilatı içinde yer almıştır (Lamba, 2018:57). İşleyiş açısından kurumsal bağlılığı değişen YYGM üzerinde İçişleri Bakanlığı’nın vesayet yetkisi sürmektedir. Başlangıçta bu durumun teknik bir hata olduğu düşünülse bile bugüne kadar herhangi bir değişikliğe gidilmemiş olması kurumsal işleyiş açısından çok başlılığı göstermekte ve CHS’nin öngörülen hızlı ve etkin çalışma

ilkelerine aykırılık içermektedir. Bakanlık bünyesinde kurulan YYGM adlandırmasında yerel yönetim kavramının kullanılması teknik bir tercih olarak görülmekle birlikte Bakanlığın yetki alanına giren Çevre Kanunundaki “yerel yönetim” kullanımı ile uyumlu hale gelmiş görünmektedir.

Tablo 4. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Merkez Teşkilatında Yerel Yönetim İlişkilendirmesi

Teşkilatında 2 genel müdür yardımcısı, 6 daire başkanlığı ve 17 şube müdürlüğü bulunan YYGM, yerel yönetimleri ve bunların merkezi idare ile ilişkilerini düzenlemeyi kurumsal misyon olarak belirlemiştir (Tablo:4). Ayrıca hizmet standartları yüksek, güçlü yönetim anlayışına sahip yerel yönetim hedefi için kolaylaştırıcı yönetim geliştirme süreçlerine ulaşma yönelik olarak vatandaş odaklı, şeffaf, katılımcılık ilkelerine vizyon perspektifleri içinde yer verilmiştir (www.yerelyonetimler.csb.gov.tr E.T.:26.8.2019). Bu çerçevede YYGM'nin görev ve yetkileri şunlardır; *Mahalli idarelerin işlemlerine dair mevzuatla verilen görev ve hizmetleri yapmak; Mahalli idare yatırım ve hizmetlerinin kalkınma planları ile yıllık programlara uygun şekilde yapılmasını gözetmek; Mahalli idarelerin geliştirilmesi amacıyla araştırmalar yapmak, istatistiki bilgileri toplamak, değerlendirmek ve yayımlamak; Mahalli idareler personelinin hizmet içi eğitimini planlamak ve uygulanmasını takip etmek; Mahalli idarelerin teşkilat, araç ve kadro standartlarını tespit etmek.*

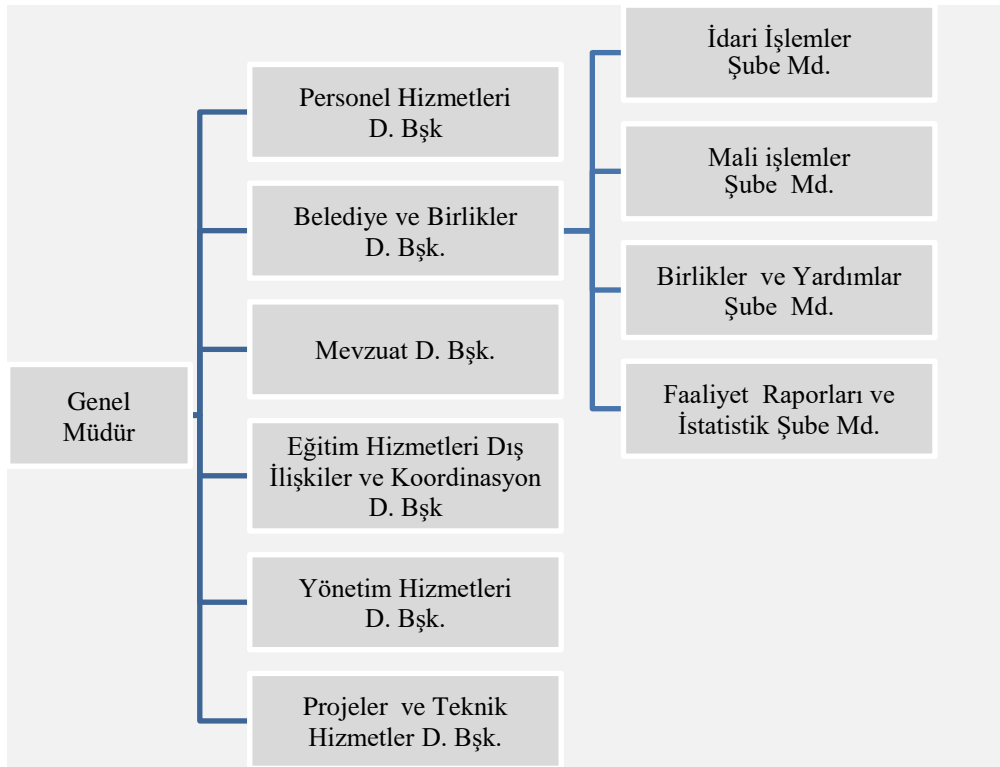
Teşkilat adında yerel yönetimler olan YYGM'nün görev tanımı yapılırken belki teknik bir hata olarak “mahalli idareler” ifadesinin kullanılmış olması dikkat çekmekte ve az önce TKB'ye ilişkin yaptığımız benzer açıklamaları akla getirmektedir. Ayrıca, YYGM mevcut görev tanımı çerçevesinde 11. Kalkınma Planında yer verilen; “etkin, hızlı ve kaliteli hizmet sunabilen” ve “uzmanlaşma düzeyi-kapasitesi artırılmış” (Öner, 2019-b:656) yerel yönetim hedefine erişilmesinde temel merkezi aktörlerden olması öngörülebilir. Ancak bu konuda YYPK ile koordinasyonun önemine şerh düşmek ve uyarı koymak gerekir. Öte yandan ilk düzenlemede yer alan; “mahalli idare kontrolörlerinin çalışma programlarını düzenlemek ve uygulanmasını sağlamak” ve “kontrolör istihdam edilebilir” hükmü 4 nolu CB Kararnamesi ile iptal edilmiştir (4 nolu Kararname 2018:30479). Söz konusu düzenleme ile mahalli idareler kontrolörlüğü başkanlığının Çevre ve Şehircilik Bakanlığına devrinden vazgeçildiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte Anayasa'nın 127. md. uyarınca İçişleri Bakanlığının mahalli idareler üzerindeki vesayet yetkisinden kaynaklanan görev ve yetkileri devam edecek, mahalli idarelerin seçilmiş/ atanmış organ ve üyeleri hakkındaki inceleme-soruşturma işleri mülkiye müfettişleri tarafından yapılacaktır. Ayrıca mahalli idarelerin hesap ve işlemlerinin teftiş/

denetim/soruşturmaları konularında da mülkiye müfettişlerine görev verilmiştir (Esen, 2019:56).

YYGM'ne verilen görev tanım ve içeriklerine Halil Güngör'ün şu şekilde özetlenebilecek eleştirileri bulunmaktadır (Güngör, 2018:1011); Mahalli idarelerin geliştirilmesi amacıyla araştırmalar yapmak, istatistiki bilgileri toplamak, değerlendirmek ve yayımlamak görevi her ne kadar YYGM'ne verilmiş olmakla birlikte KMYKK ile mahalli idareler dahil mali istatistikleri toplama görevini Hazine ve Maliye Bakanlığına vermiştir. Söz konusu görev ve yetki çakışması sonrasında YYGM'ye bunun dışındaki istatistikleri toplama, değerlendirme ve yayımlama görevi kalmaktadır; YYGM'ne verilen mahalli idareler personelinin hizmet içi eğitimini planlamak ve uygulanmasını takip etmek görevi aslında kurumların kendi sorumluluğundadır bu anlamda görev çakışması söz konusudur. Güngör'ün eleştirilerinden hareketle YYGM ile KMYKK arasında iki başlıkta görev ve yetki çakışması görülmektedir; Birincisi: Mahalli idare yatırım ve hizmetlerinin kalkınma planları ile yıllık programlara uygun şekilde yapılmasını gözetmek. İkincisi: Mahalli idareler ile ilgili istatistiki bilgileri toplamak. YYGM'ne verilen söz konusu yetki ve görev tanımları beraberinde Anayasal aykırılık görüntüsü vermekte ve 1 nolu CB Kararnamesi ile YYGM'ne verilen görevler aynı konuda KMYKK'nun amir hükümleri ile çakışmaktadır. Bilindiği üzere Anayasaya göre Kanunda açıkça düzenlenen konularda CB Kararnamesi çıkarılamaz ve CB Kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde Kanun hükümleri uygulanır. TBMM'nin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, CB Kararnamesi hükümsüz hale gelir (Orkun ve ark., 2016:131). Bu çerçevede YYGM'nün bahse konu yetki ve görev tanımlarının gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Daire başkanlığı ve Şube müdürlüğü şeklinde örgütlenmiş olan YYGM teşkilatında 6 daire başkanlığı ve her daire başkanlığı altında şube müdürlükleri bulunmaktadır (Tablo:5). (www.yerelyonetimler.csb.gov.tr/E.T.: 26.8.2019).

Tablo 5. Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü Teşkilatlanması

Genel müdürlük içinde kurulan daire başkanlıkları uzmanlık alanlarına göre yerel yönetim iş ve işlemleri ile görevlendirilmiştir. Güngör'ün YYGM'ne "Mahalli idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görev ve hizmetleri yapmak ve sonuçlandırmak görevi ile sekreteryaya rolü verilmektedir" (Güngör, 2018:11) eleştirilerini haklı çıkaran biçimde Belediyeler ve Birlikler Daire Başkanlığının görevlerinden bazıları şunlardır: *Belediye kurulması, birleşme ve katılma ile birlik kurulması işlemleri; Birliklerin meclis kararları ve tüzük işlemleri; Merkezi bütçeden yerel yönetimlere aktarılacak yardımlarla ilgili iş ve işlemler; Yerel yönetim projeleri desteklemek ve ilgili bakanlıklarla koordinasyon sağlamak; Yerel yönetimlerin performans kriter/standartlarının belirlenmesi işlemleri; Yerel yönetimlerin mali raporlarının konsolidasyonu iş ve işlemleri; Yerel yönetimlerle ilgili her türlü istatistikî verileri toplamak ve değerlendirmek* (www.yerelyonetimler.csb.gov.tr E.T.:26.08.2019).

4.2. Taşra Düzeyinde Yerel Yönetimlere İlişkin Kurumsal Aktörler

Yerel yönetimlere ilişkin taşra örgütlenmesinde il ölçeği temel alınmakla birlikte yeni uygulama ile temel kurumsal yapılar iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Birincisi: Büyükşehir statüsüne sahip olmayan illerdeki kurumsal model ikincisi: Büyükşehir statüsüne sahip illerdeki kurumsal model.

4.2.1. Büyükşehir Statüsüne Sahip Olmayan İllerde Kurumsal Model

Ülkemizde 2012 yılında 6360 sayılı kanunla yapılan düzenleme sonucu toplamda 30 büyükşehir belediyesi, 51 il belediyesi ve 51 il özel idaresi teşkilatı bulunmaktadır. Belediye Kanunu ve İl Özel İdaresi Kanununun geçerli olduğu illerde yerel yönetimlere ilişkin merkezi idare yapılanmasında 2'si müdürlük ve 1'i şube müdürlüğü olmak üzere iki farklı kurumsal yapı meydana gelmiştir. Birincisi; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İl Müdürlükleri bünyesinde Yerel yönetimler şube müdürlüğü. İkincisi; Valilik bünyesinde, İdare ve denetim müdürlüğü.

CHS öncesinde İçişleri Bakanlığına bağlı olarak Valilik bünyesinde yer alan Mahalli idareler il müdürlüğünün adı "İdare ve denetim müdürlüğü" olarak değiştirilmiştir. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü bünyesinde kurulan Yerel yönetimler şube müdürlüğü fiilen de olsa İdare ve denetim şube müdürlüğü uhdesindeki görevleri ifa ile görevlendirilmiştir (Valilik Kaymakamlık Teşkilat Yönetmeliği RG Tarih: 8.6.2011). Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İl Müdürlükleri bünyesindeki Yerel yönetimler şube müdürlükleri Valilik bünyesindeki İdare ve denetim şube müdürlüğünün görevlerini üstlenmiş bulunmaktadır. Müdürlüğün görevleri şunlardır: *Yerel yönetimler mevzuatı gereği Valiliğe gönderilen kararlar ile kaymakamlıklarla yapılması gereken işlemler; Valiliğin, mahalli idareler ait işletme vb. üzerindeki vesayet işlemleri; Belediyelerin kurulması, köylerin belediye birleşmesi işlemleri; Mahalli idarelerin hukuki görüş taleplerinin cevaplanması; Muhtarların (köy-mahalle) izin, hastalık, istifa, ölüm işlemleri; Geçici ve gönüllü köy korucularıyla ilgili işlemler.*

İlgili şube müdürlüklerinin işleyişinde ortaya çıkan de facto durumun mevzuat perspektifine oturtulmamış olması hukuk devleti gerekleri açısından ciddi bir sakatlık olarak görülmelidir. Söz konusu yetki ve görev ayrışmasının yapılması noktasında Valilere önemli görev (ler) düşerken, kurumsal muhatapların ve hemşehrilerin bilgilendirilmesi yine bir gereklilik olarak görünmektedir. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri ve Valilik web sayfalarında kısa bir ziyaret yaptığınızda kurumların bahse-konu görev tanımı çakışmalarını görebilmekteyiz.² Söz konusu görev-yetki çakışmalarının giderilmemesi 11.Kalkınma

² <https://izmir.csb.gov.tr/sube-mudurlugu-gorevleri-i-88943> erişim tarihi: 07.08.2019.; <https://bilecik.csb.gov.tr/yerel-yonetimler-sube-mudurlugunun-gorevleri-erisimtarihi:07.08.2019>

Planında önümüzdeki dönemde öngörülen “Köydes projesinin devamının sağlanması” (Öner, 2019-b:11) sırasında il ölçeğinde kurumsal sorunlar çıkaracağı ve bununda yine planda öngörülen “Kırsal yerleşimlerin yatırım ve hizmet eksikliklerinin giderilmesi” beklentisinde gecikme ve kargaşaya yol açacağı söylenebilir.

4.2.2. Büyükşehir Statüsüne Sahip İllerdeki Kurumsal Model

İstanbul, Ankara ve İzmir ölçeğinde yaklaşık otuzaltı yıllık yönetim tecrübesine sahip olduğumuz büyükşehir modeli CHS'nin kurumsal yansımalarından etkilenmiştir. Bunlardan biri Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlıkları-YİKOB'dır. YİKOB'ların sisteme dahil edilmesi ile büyükşehir ölçeğinde mahalli idareler ile doğrudan ilişkili 2 müdürlük ve 1 şube müdürlüğü ortaya çıkmıştır; Birincisi: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü bünyesinde Yerel yönetimler şube müdürlüğü. İkincisi: Valilik bünyesindeki İdare ve denetim müdürlüğü.

YİKOB'lar ilk kez 6360 sayılı Büyükşehir Kanunu ile sadece büyükşehir statüsüne sahip illerde kurulmuşlardır. Kanuna göre YİKOB'lar; *büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım ve hizmetlerinin etkin olarak yapılması izlenmesi ve koordinasyonu; acil çağrı, afet ve acil yardım hizmetlerinin koordinasyonu ve yürütülmesi; ilin tanıtımı, gerektiğinde merkezi idarenin taşrada yapacağı yatırımların yapılması ve koordine edilmesi; temsil, tören, ödüllendirme ve protokol hizmetlerinin yürütülmesi; ildeki kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik edilmesi ve bunların denetlenmesini gerçekleştirmek üzere valiye bağlı olarak kurulmuş 1 nolu Kararname ile tüzel kişilik ve özel bütçeli kurum statüsü verilmiştir.*

YİKOB teşkilatı; Yatırım izleme müdürlüğü; Rehberlik ve denetim müdürlüğü; Strateji ve koordinasyon müdürlüğü; 112 acil çağrı merkezi müdürlüğü; İdari ve mali işler müdürlüğü ve Hukuk işleri müdürlüğü'nden oluşmakta ve CHS işleyişinde YİKOB'ların yerel yönetimler ile ilişkilendirilmesi İdari ve mali işler müdürlüğünce sağlanmaktadır (YİKOB Yönetmelik 2014: 28962). Müdürlüğün; *muhtar ödenek işlemlerinin yapılması; Başkanlık arşivinin kurulması ve yönetimi; İl özel idare arşivinin devralınması* görevleri bulunmaktadır.

Bu çerçevede büyükşehir ölçeğinde mahalli idarelerin (farklı mahalli idare teşkilatları olmakla birlikte) 3 ayrı kurumsal yapı ile muhatap olması gibi karmaşık bir yapılanma ortaya çıkarmış bulunmaktadır. CHS ile kamu hizmetlerinin tek elden ve bürokrasiyi azaltarak etkin-verimli şekilde yürütülmesi amaçlanırken (Güngör, 2018:16) il düzeyinde iki kademeli görev dağılımının yapılması anlaşılır değildir. Mevcut Büyükşehir modelinin uygulanması ile alandan elde edilen veriler eşliğinde getirilen; “Merkezileştirme ile hizmet erişiminin zorlaştığı” (Görgün ve Yörür, 2017:23); “Yerel ölçekte merkezi belediye yönetimine olan mesafenin artması ve mekansal engeller belediyelerin lojistik-personel vb. sorunlar yaşamasına yol açmıştır” (Çamdere ve Genç, 2018:54); “Kurumsal dönüşümün hizmete ilişkin alt yapı eksikleri tamamlanmadan uygulanmaya başlanmasıyla bazı aksaklıkların yaşandığı ayrıca yerel halk ve yönetilenler nezdinde tam olarak başarı sağlanamadı kanısının oluştuğu” (Genç ve ark., 2018: 215) eleştirileri dikkate alındığında CHS'nin YİKOB çerçevesinde ortaya konulan kurumsal yansımalarının büyükşehirler ölçeğinde yeni sorun alanlarını örneğin bürokrasiyi arttırması beklenmekte ve bu durum CHS için çizilen genel yönetim felsefesi ile uyumlu görülmemektedir.

SONUÇ

Kamu yönetiminin bugünkü yapısı, örgütlenme biçimi, hakim olan zihniyet ve davranışlarla devam edemeyeceği (Kara, 2019:229) perspektifiyle ortaya konulan CHS bugün itibariyle yerel yönetimlerin merkezi idare ilişkilerinde iki farklı bakanlık ile

ilişkilendirilmeleri sonucunda çift başlılığa yol açtığı görülmektedir. Sistemin kurumsal çıktılarından olan Politika Kurulları içerisinde YYKP'na yer verilmiş olması Türk yerel yönetimlerinin gelecek planlaması açısından önem taşımaktadır. Özellikle YYPK'na verilen görevlerin bir kısmının 11. Kalkınma Planında yer almış olması kurulun yerel ölçeğe ilişkin kamu politikalarının belirlenmesinde etkin rol üstleneceği olarak görülebilir.

CHS içinde merkezi idarenin yerel yönetimlere ilişkin merkezi ve yerel örgütlenmesi oldukça dağınık ve karmaşık görülmektedir. Dikkati çeken nokta İçişleri Bakanlığı bünyesindeki İİGM ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesindeki YYGM'nin farklı bakanlıklar bünyesinde yerel yönetimler açısından farklı yetkilerle donatılmış olmalarıdır. İİGM'nin yerel yönetimlere yönelik öne çıkan iki görevinden birincisi, bu yönetimlerin vesayet denetimini gerçekleştirmek ikincisi ise, köy ve mahalle muhtarlarına ilişkin işlemleri yürütmektir. Buna karşın YYGM'ne; mahalli idare yatırım ve hizmetlerinin kalkınma planı ve yıllık planlara uyumunun izlenmesi; bu idarelere ilişkin istatistiklerin değerlendirilmesi ve personeline hizmet içi eğitim verilmesi; mahalli idarelerin kadro (norm), teşkilat ve araç standartlarının belirlenmesi görevleri verilmiştir. Bakanlık tipi örgütlenme anlayışının, işbölümü ve uzmanlaşma sayesinde, etkinlik, verimlilik ve ekonomikliği sağlayacağı ve görev çatışmasını da engelleyeceğinin varsayılmasına (Lamba ve ark., 2014:174) karşın söz konusu tablo mahalli idareler açısından merkezi düzeyde parçalı ve dağınık bir ilişki ağı ortaya çıkarmaktadır. Ulus devletin merkezîyetçi yapısının korunmasına yönelik politikalar dışındaki kamu politika süreçlerine yerel yönetimlerin, STK'ların, vakıfların ve diğer kuruluşların dâhil edilmesi (Kaypak ve Bimay, 2019: 34) gerekliliği dikkate alındığında yerel ölçekte merkezi yapılanmanın bu denli karışık çift başlıklı hali yerel muhatapların ve hemşehrilerin işleyişe yabancılaşmalarına yol açacağı düşünülmelidir.

İldeki örgütlenme açısından da İl Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı Yerel yönetimler şube müdürlüğü ile Valilik bünyesinde oluşturulan İdare ve denetim müdürlüğü olmak üzere iki farklı yapılanmaya gidilmiştir. İl ölçeğinde örgütlenmenin müdürlük ve şube müdürlüğü şeklinde iki ayrı unvan düzenlemesine tabi tutulması da farklı bir eleştiri olarak yerel bürokrasi muhatapları nezdinde rekabeti beraberinde getirecektir/getirmektedir. Bununla birlikte YİKOB'ların doğrudan yerel yönetimlerle ilişkili hale getirilmiş olmasının muhatapları ve uygulayıcılar açısından merkez-yerel yönetim ilişkilerinin biraz daha karmaşıklaşması anlamına geleceği açıktır.

Çalışmamızda ortaya konulan modele uygulayıcılar/yerel yöneticiler, bürokratlar, siyasetçiler ve akademisyenler açısından bakıldığında ve buna 11. Kalkınma Planının “reform” yaklaşımı eklendiğinde 2020 yılı içinde mevcut merkez-yerel konumlandırılmasına yeni arayışlar içine girilecek olması sürpriz olmayacaktır. Ancak bu noktadaki temel sorunlardan biri CHS'nin temel yapı taşlarından olan ve konu perspektifimiz içinde yer alan YYPK'nun çalışmalarının kamuoyu ile paylaşılmamış ve Kurulun diğer merkezi ve yerel kurumsal yapılar ile işbirliği düzeylerine ilişkin yapabilirlik potansiyellerine ilişkin çıktıların elde edilmemiş olmasıdır.

Kaynakça

- Akıncı, B. (2018). “Türkiye’de Kamu Politikası Oluşturma Sürecinde Yeni Aktör: Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları”, *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16):2128-2146, Aralık.
- Akman, Ç. (2019). “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yerel Yönetimler Yapbozu: Gelişmeler ve Öneriler” *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19): 2499-2532.

- Altan, İ. (2019). “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Neo-Weberyen Devletin İzini Sürmek”, *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 5(3): 207-219.
- Aydoğdu, Y. (2019). Yeni Hükümet Sisteminde Cumhurbaşkanlığı İşlemleri, *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1):85-92, Temmuz.
- Babaoğlu, C. (2017). “Kamu Politikası Analizine Yönelik Kavramsal ve Kuramsal Bir Çerçeve”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 15(30): 511-532.
- Boztepe, M. (2019). “Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Türkiye’de Yerel Yönetimler - Merkezi İdare Arasında Görev ve Yetki Paylaşımının Sınırları”, *Alanya Akademik Bakış*, 3(1):49-71.
- Çalışkan, E. ve Önder, M. (2017). “Başkanlık Sistemi ve Mevcut Kamu Kurumları Üzerinde Olası Etkileri”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(49): 570-578.
- Çamdere, M.A. ve Genç, F. N. (2018). “6360 Sayılı Kanunun Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: Denizli Büyükşehir Belediyesi Örneği”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi* 8 (2): 35-60, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/611832>, (Erişim Tarihi: 12.Haziran. 2019)
- Çöpoğlu, M. (2018). “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Merkezi İdare ve Yerel Yönetimlerin Geleceği: Genel Değerlendirme”, *Yeni Sistemde Yerel Yönetimler*, (Ed. Hamza Ateş, Mustafa Çöpoğlu, Mücahit Bıyıkoglu), Ankara: Savaş Yayınevi: 295-323.
- Demir, C., Ö. Çohadar. ve Gök, G. (2017). “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Yönetişimin Temel İlkeleri Bağlamında İncelenmesi”, *Strategic Public Management Journal* 3(Special Issue):138-153.
- Drezner, D. (1998). “Globalizers of the World, Unite”, *The Washington Quarterly*, 21(1):209-225.
- Eryılmaz, B. (2007). *Kamu Yönetimi*, İstanbul: Erkam Matbaası. ISBN 975 92798-0-0.
- Erim, O. (2017). *Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi*, İşaret Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.
- Esen, M. (2019). “İçişleri Bakanlığının Kuruluş/Görevleri, Birim ve Başkanlıkları ve Vali Atamalarına İlişkin Değişiklikler”, *İdarecinin Sesi*, Türk İdareciler Derneği Yayını, Mart-Nisan, (188):54-58.
- Genç, F.N., Özerk, H. ve Ülkü, M.S. (2018). “6360 Sayılı Kanunun Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: İncirliova Belediyesi Örneği”, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2): 207-221.
- Görgün, E. ve Yörür, N. (2017). “6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu Sonrası Kırsal Alanları Yeniden Düşünmek- İzmir Örneği”, *Aydın İktisat Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 11-27, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/391367> (Erişim Tarihi: 12.Haziran. 2019).
- Gözler, K. (2018). *Mahalli İdareler Hukuku*, Bursa: Ekin Yayınları, Ocak, ISBN. 978-605-327-607-4.
- Gül., C. (2018). “Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı Sisteminin Dinamikleri ve Yürütmenin Yeni Konumu”, *ERÜHFD*, 13(2): 235-262.
- Güngör, H. (2018). “Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünden Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğüne”, *Türkiye Belediyeler Birliği Dergisi*, Ağustos-Eylül, (844-845):8-16.

- İnaç, H., Cantürk C., ve Bozaslan, M. (2015). Türk Tipi Başkanlık Sistemi, *Küresel Araştırma ve Düşünce Merkezi*, İstanbul.
- Kağan, O. (2019). 2017 Anayasa Değişikliğinde Yeni Hükümet Sistemi, *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1):14-28.
- Kara, T. (2019). “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi: Siyasal ve Bürokratik Dönüşüm”, *USOBED Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 3(2): 218-234. Aralık, e-ISSN :2602-4594.
- Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı (2003). *T.C. Başbakanlık*, Ekim, Ankara.
- Kaya, B. (2017). “Türk Tipi Başkanlık Sistemi Önerisinden Partili Cumhurbaşkanlığı Sistemine” *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 15(30): 27-50.
- Kaypak, Ş. ve Bimay, M. (2019). “Küreselleşme Sürecinde Kamu Politikalarında Yaşanan Değişimler”, *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 6 (15): 21-38 .
- Korkmaz, T. (2016). Hükümet Sistemleri ve Türkiye Üzerine Bir Analiz, *Akademik Hassasiyetler*, 3(6):43-57.
- Lamba, M., Aktel, M., Altan, Y. ve Kerman, U. (2014) “Türkiye’de Bakanlık Tipi Örgütlenme: Tarihsel ve Yasal Süreç”, *Yönetim ve Ekonomi*, 21 (1): 173-189.
- Lamba, M. (2018). “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Merkezi Yönetimin Yapısal Dönüşümü”, *Yeni Sistemde Yerel Yönetimler*, (Ed. Hamza Ateş, Mustafa Çöpoğlu, Mücahit Bıyıkoglu), Ankara: Savaş Yayınevi: 49-76.
- Ludwig, G. (2018). “Post-Democracy and Gender: New Paradoxes and Old Tensions”, *Distinktion: Journal of Social Theory*, 19(1):28-46, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1600910X.2018.1461669>(Erişim Tarihi:14.07.2019).
- Mercimek, Ş. (2018). Bürokratik Vesayet Anlayışına Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Etkisi, *USOBED Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 2(2): 131-149, 31 Aralık.
- Orkun, A., Yürekli, Ö. ve Gökçe, S. (2016). “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yönetimsel Denetim Nasıl Olmalıdır”, *Ombudsman Akademi*, 3(5): 111-134, Temmuz-Aralık.
- Öner, Ş. (2006). *Yeni Mevzuat Çerçevesinde Türkiye’de Belediye Yönetimi*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Öner, Ş. (2019-a). “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Yerel Yönetim Mevzuatına Etkileri”, *ÇOMÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (2): 303-332, <http://dx.doi.org/10.31454/usb.634731>(Erişim Tarihi:11.12.2019)
- Öner, Ş. (2019-b). “Amaç ve Politikalar Açısından Yerel Yönetimler: Onuncu ve On Birinci Kalkınma Planları Karşılaştırmalı Analizi”, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(3): 645-664, 31 Aralık, ISSN: 2636-8048.
- Örselli, E., Babahanoğlu, V. ve Bilici, Z. (2018). “Kamu Politikalarında Yeni Aktörler: Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları ve Ofisleri”, *Turkish Studies Economics, Finance and Politics*, 13(30):303-318, Skopje/Macedonia-Ankara/Turkey, ISSN: 1308-2140.
- Öztürk, N.K. (2019) “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Temel Dinamikleri”, *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi* ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi, 6(15):49-65.

- Öztop, S. ve Lamba, M. (2019). “Siyaset ve Yönetim Ayrımının Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Sağlık ve Milli Eğitim Bakanlıkları Üzerinden İncelenmesi”, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 9(2): 426-439.
- Özaslan, K. R. ve Alıcı, O.V. (2015). “Türkiye’de Yerel Yönetim Bakanlığı Deneyimi ve Günümüzdeki Gerekliliğinin Sorgulanması”, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(1): 351-366, Winter, Ankara-Turkey, ISSN: 1308-2140,
- Saylam, A. ve Öktem, M.K. (2015). ” Türk Kamu Yönetiminde Hizmet Bakanlığı Modeliyle Yeniden Yapılanma: Retrospektif Bir Yaklaşım Mı“, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* 5:1-20.
- Saygın, E. ve Yamak, T. (2018). “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde İdari Denetim: Kamu Denetim Modeli”, *Denetim Dergisi*, 8(17):5-18, Mayıs/Ağustos.
- Sobacı, M.Z., Miş, N. ve Köseoğlu, Ö. (2018). “Türkiye’nin Yeni Yönetim Modeli ve Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı”, *SETA Perspektif*, Haziran (206):1-6.
- Topçu, D. (2018). “Dönüşümü Yönetmek: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Merkezi İdare ve Yerel Yönetimlerin Geleceği”, *Yeni Sistemde Yerel Yönetimler*, (Ed. Hamza Ateş, Mustafa Çöpoğlu, Mücahit Bıyıkoglu), Ankara: Savaş Yayınevi: 215-244.
- Turan, M. (2018). Türkiye’nin Yeni Yönetim Düzeni: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, *Social Sciences Research Journal*, 7(3):42-91, Eylül.
- Yaman, M. ve Önder, Ö. (2018). “Küreselleşme-Yerelleşme Ekseninde Yerel Siyasetin Dönüşümü”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 57: 232-237, Temmuz.

Mevzuat metinleri

- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 11. Kalkınma Planı (2019-2023) R.G.: 23.7.2019 Sayı: 30840.
- 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, R.G.: 10.7.2018 Sayı: 30474.
- 4 Nolu Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili, Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, R.G.: 15.7.2018, Sayı: 30479.
- 194 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararı, R.G.: 9.10.2018 Sayı: 30560.
- 703 Nolu KHK, R.G.: 9.7.2018 Sayı: 30473.
- 674 Nolu KHK, R.G.: 1.9.2016, Sayı: 29818.
- 644 Nolu KHK, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında, R.G.: 4.7.2011 Sayı:27984 (mükerrer).
- Onbirinci Kalkınma planı (2019-2023), R.G.: 23.9.2019 Sayı:30840 (mükerrer).
- İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı Çalışma Yönetmeliği, R.G.:15.6.1989, Sayı:20196.
- Valilik ve Kaymakamlık Birimleri Teşkilat, Görev ve Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına dair Yönetmelik, R.G.: 8.6.2011, Sayı: 27958.
- Yatırım izleme ve Koordinasyon Başkanlığı Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik, R.G.: 04.04.2014, Sayı:28962.

İnternet kaynakları

- <https://www.muhtar.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 17.7.2019)
- <https://bilgem.tubitak.gov.tr/tr/urunler/2019-2022-ulusal-akilli-sehirler-stratejisi-ve-eylem-plani> (Erişim Tarihi: 17.7.2019)
- <https://www.icisleri.gov.tr/illeridaresi/iller-idaresi-genel-mudurlugu-kurulus-ve-gorevleri2>, (Erişim Tarihi: 17.7.2019)
- <https://www.icisleri.gov.tr/illeridaresi/muhtarlar-daire-baskanligi> (Erişim Tarihi: 17.07.2019)
- <https://www.icisleri.gov.tr/illeridaresi> (Erişim Tarihi: 17.7.2019)
- <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/73444/> (Erişim Tarihi: 24.8.2019)
- http://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2014CB/2014CB-Kesin-416_d_Genel.pdf (Erişim Tarihi: 24.8.2019)
- <http://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/24Haziran2018/KesinSecimSonuclari/2018CB-416D.pdf> (Erişim Tarihi: 24.8.2019)
- <https://www.icisleri.gov.tr/illeridaresi/muhtarlar-daire-baskanligi> (Erişim Tarihi: 17.8.2019)
- <https://izmir.csb.gov.tr/sube-mudurlugu-gorevleri-i-88943> (Erişim Tarihi: 7.8.2019)
- <https://bilecik.csb.gov.tr/yemel-yonetimler-sube-mudurlugunun-gorevleri-i-91502> (Erişim Tarihi: 7.8.2019)
- <https://yerelyonetimler.csb.gov.tr/misyon-vizyon-i-91363> (Erişim Tarihi: 7.8.2019)
- <https://yerelyonetimler.csb.gov.tr/teskilat-semasi> (Erişim Tarihi: 7.8.2019)
- <https://yerelyonetimler.csb.gov.tr/birimler> (Erişim Tarihi: 26.8.2019)
- <https://yerelyonetimler.csb.gov.tr/birimler/belediye-ve-birlikler-daire-baskanligi/>(Erişim Tarihi: 26.8.2019)